

Bisdom van Haarlem

DIENSTVERLENING

*een nota over de onderlinge samenwerking
van diocesane commissies en het dekenale niveau
met het oog op de versterking van de regio's*

Inhoud

Voorgeschiedenis	2
Evaluatie van de kerkontwikkeling en uitdaging aan de dienstverlening	2
De virtuele regio	4
De Diocesane Commissies	6
Diocesane Commissie Regiovorming en Kerkopbouw (DCRK)	7
Diocesane Commissie Liturgie, Kerkinrichting en Kunst (DCLKK)	9
Diocesane Commissie Diakonie (DCD)	11
Diocesane Commissie Geloofsopbouw (DCGO)	13
Communicatie over het beleid	16
Procedures - vervolgstappen	17
Relatie bisdom-dekenaten-regio's in beeld	18

mei 2006

Voorgeschiedenis

Sinds mei 2004 kent het bisdom van Haarlem een beleidsnota *Nieuwe Tijden Nieuwe Wegen*. Deze nota propageert de regionale samenwerking van parochies en andere katholieke instellingen. Daarnaast gaat het om de missionaire opdracht waar de kerk zich vooral in dit nieuwe millennium voor gesteld ziet, en een zorgvuldig beleid m.b.t. de sacramentaliteit van de kerk.

Aan deze nota gingen enkele jaren van overleg vooraf aan de hand van een gespreksnota en concrete voorstellen m.b.t. de regiovorming. Mei 2004 is dan ook geen afronding van dit proces, maar een datum van waaraf we alle vraagstukken m.b.t. regiovorming, personeelsbeleid, uitgaven en investeringen rond kerkgebouwen en pastorieën in dit beleidskader plaatsen.

De feitelijke praktijk rond de regiovorming laat sindsdien een grote mate van ongelijktijdigheid zien. In de ene regio gebeurt veel, worden allerlei regionale pastorale initiatieven genomen, roosters afgestemd, enz., in een andere gebeurt weinig of niets. Een enkele regio valt toevallig samen met één parochie, in een ander kennen de pastoraal werkenden en besturen elkaar nog nauwelijks. In de ene regio willen besturen en pastoraal werkenden er - al dan niet gesteund door een dekenale coördinator/opbouwwerker - de schouders onder zetten, in een ander wacht men af tot de noodzaak daartoe dwingt en houdt men elke begeleiding in deze een beetje buiten de deur. Los van deze ontwikkelingen in de regio weet men voor een concrete aanvraag voor een machtiging het bisdom te vinden, maar deze speelt de aanvraag meestal terug en dwingt min of meer een regiobeleid af.

Kortom de dienstverlening vanuit de dekenaten en het bisdom verloopt verschillend, ongecoördineerd en niet altijd effectief. Een en ander komt ook omdat de dekenaten in omvang en qua bezetting verschillend zijn. Zo hebben de diensten Catechese en Diaconie de laatste jaren geïnvesteerd in een nieuw beleid, maar zijn er niet in alle dekenaten medewerkers om het beleid te implementeren.

Met het oog op een eenduidig, effectief en voor ieder gelijk aanbod van dienstverlening vanuit de dekenaten en het bisdom is een afstemming en herstructurering op beide niveaus noodzakelijk. In november 2005 verscheen er dan ook een gespreksnota van het bisdom: *Drie nieuwe dekenaten*. Daarin doet het bisdom aan de dekenale besturen voorstellen voor een eensluidende, gecoördineerde dienstverlening met kortere lijnen. Aan deze reorganisatie ging een zoekproces vooraf waarbij de diensten van het bisdom intern al enigszins werden gereorganiseerd en waarbij met de Algemene Dekens Vergadering gekeken werd naar een evenwichtiger indeling van het bisdom in drie - qua omvang van regio's, nominaal aantal katholieken en financieel draagvlak - ongeveer gelijke dekenaten. Een 'projectcommissie drie dekenaten' gesteund door twee werkgroepen m.b.t. werkgeverschap en regionale centrale financiering, begeleidt het proces.

In deze notitie worden voorstellen uitgewerkt om de dienstverlening van bisdom en dekenaten op elkaar te betrekken en de beoogde commissies qua inhoud en bemensing op elkaar af te stemmen.

Evaluatie van de kerkontwikkeling en uitdaging aan de dienstverlening

De voorlaatste diocesane beleidsnota was die van 1980: *Kerk, wij samen*. De nota probeerde in de tijdgeest van toen gestalte te geven aan de samen te dragen verantwoordelijkheid om de kerk in onze tijd gestalte te geven. Met een verwijzing naar het Tweede Vaticaanse document *Lumen Gentium* wordt teruggegrepen op de brief van Paulus aan de Efeziërs (4,15-16) waarin ieder

opgeroepen wordt mee te werken aan de opbouw van de Kerk onder Christus als Hoofd¹. In de praktijk van het Samen Kerk-zijn is daarbij veelvuldig teruggegrepen op een verwijzing naar de eerste christengemeenten zoals beschreven door Lukas in Handelingen 2. De vier kerntaken van de Kerk werden er in herkend: leren, vieren, dienen en gemeenschapsopbouw. Het is echter eerder een ideaaltypische beschrijving van hoe de plaatselijk kerk zou moeten/kunnen functioneren dan een onderbouwing van ons kerk-zijn nu. De geloofsijver, het veelvuldig samenkomen, de verreгаande solidariteit en de enorme groei (vgl. Handelingen 2, 42-47) zijn nu niet (meer) de sterkste kanten van het kerkelijk leven anno nu.

Voor een meer herkenbare vergelijking met onze realiteit kunnen we wellicht ook leren van de eerste christengemeente in Korinthe. Een kerk in een minderheidspositie in een multiculturele en multi-religieuze samenleving “met een gemengde bevolking van Grieken en Romeinen, oosterlingen, joden en anderen. De groep christenen was niet zo groot en bestond vooral uit zogenoemde ‘heiden-christenen’, mensen die niet jood waren geweest, maar uit een heidense godsdienst kwamen”². Ze kwamen bijeen in (huis-)kerken over de stad verdeeld. Er waren met name ook onderlinge verschillen m.b.t. het gezag. In 1 Kor. 3 voelt Paulus zich dan ook geroepen die te sterke persoonsgebondenheid (‘ik ben van Kefas, ik van Paulus of Apollo’) ter discussie te stellen en te verwijzen naar het ene fundament: Jezus Christus. Daarop moet ieder met zijn talenten en capaciteiten verder bouwen tot getuigenis van het geloof in de opgestane Heer (vgl 1 Kor 1,27).

De afgelopen anderhalve eeuw hebben we sinds het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie een fijnmazig netwerk van parochies en een eigen r.k.zuil opgebouwd. Inmiddels is de tijd van de volkskerk voorbij. Veel van het goede wat is opgebouwd is maatschappelijk verankerd in algemene zorg van overheidswege, zoals: onderwijs, gezondheidszorg, ontwikkelingssamenwerking, armenzorg (hoewel we altijd kritisch moeten blijven op de feitelijke praktijk).

De parochiestructuur komt o.a. ten gevolge van secularisering en individualisering ook in een kritische fase. Het aantal kerkbetrokkenen: kerkbezoekers, vrijwilligers en bestuursleden, maar ook pastoraal werkenden is drastisch in aantal afgenomen. Onze infrastructuur is wellicht te fijnmazig geworden. De gebouwen zijn meestal veel te groot en te duur geworden.

Onze kerk is nu een minderheidskerk. Onze gemeenschappen zijn relatief kleine gemeenschappen geworden. En omdat het kleine en hier en daar ook vergrijzende gemeenschappen zijn waar mensen elkaar door het vrijwilligerswerk goed kennen en omdat pastoraal werkenden altijd als enige de eerst-aanspreekbare zijn en vaak jaren aan dezelfde parochiegemeenschap verbonden zijn, lopen we het risico een wat gesloten gemeenschap te worden. Te weinig toegerust voor de missionaire opdracht. Minder aantrekkelijk voor jongeren en mensen die spiritueel zoekend zijn.

Moeten we onszelf niet de vraag stellen hoe wij in onze tijd verder bouwen op het fundament dat Jezus Christus is? Hoe allen: pastoraal werkenden en andere gelovigen, daarop verder bouwen en daarmee getuigenis afleggen van ‘de hoop die in ons is’ in en voor de wereld van vandaag?

Is het niet de taak van de dienstverlening van bisdom en dekenaat bij te dragen aan:

- een eigentijdse vormgeving van de kerk: de parochies in regioverband samen met anderen zoals nieuwe bewegingen als eigentijdse gestalten van kerk-zijn;
- een nieuwe evangelisatie in onze cultuur, een catechese voor jong en oud,
- een missionaire getuigenis in woord en daad,
- een goede toegankelijkheid van de sacramenten en het vieren van de liturgie?

---

¹ Kerk, Wij Samen, anno 1980, pag. 2

² J. Tigcheler: Gemeenschappen in het Nieuwe Testament. Kok, Kampen, 1987, pag. 105.

De virtuele regio

In de nota *Nieuwe Tijden Nieuwe Wegen* wordt bij de regiovorming gesproken over drie doelstellingen. In deze notitie brengen we ze nog eens onder de aandacht met het oog op het ontwikkelen van beleid:

- Het eerste is het omvormen van de parochiestructuur van onze Haarlemse kerk tot regio's. De regio is dan een **gemeenschap van gemeenschappen**. Daarbij denken we allereerst aan de locale, territoriale gemeenschappen rond een bepaalde kerk, maar niet alleen. Het gaat er ook om een plaats te geven in onze pastorale organisatie aan categoriale gemeenschappen, bovenparochiële gemeenschappen geworteld in een bepaalde spiritualiteit zoals bij de nieuwe, nationale en internationale lekenbewegingen en initiatieven. Aan gemeenschappen samengebracht rond achtergrond of leeftijd, zoals groepen van katholieke jongeren, ouderen, gezinnen, migranten, etc.

Als katholiek gedoopte behoren wij allen tot die grote gemeenschap van de universele kerk, die plaats en tijd overstijgt, maar affectief behoort een mens allereerst bij die kleine gemeenschap die hij met hoofd en hart kan omvatten. Samen vormen deze kleinere, locale en categoriale gemeenschappen, zoals bovengenoemd, bouwstenen van het grotere geheel van de kerk in de regio. De regio's samen het dekenaat en de dekenaten samen het bisdom.

Hoe zou een regio er virtueel uit kunnen zien?

Mogelijke participanten zijn (met willekeurige voorbeelden, afhankelijk van de regio):

- de parochies binnen het regioverband,
- de parochies van migranten,
- het ziekenhuispastoraat,
- het pastoraat in een verzorgingshuis,
- het pastoraat in penitentiaire inrichtingen,
- het pastoraat voor woonwageneigenaren,
- het drugspastoraat,
- een diaconaal centrum (bijv. IJmond, Inloophuizen),
- het katholiek onderwijs – identiteitsbegeleiders (project Religie Onderwijs Samenleving)
- studentenpastoraat,
- het jongerenwerk,
- een kloostergemeenschap (bijv. Egmond of Aalsmeer),
- een spiritualiteitscentrum (Ignatiushuis / La Verna in Amsterdam of Stem in de Stad Haarlem)
- het bedevaartsoord (Heiloo)
- een alpha-groep
- een hospice,
- de voedselbank (bijv. Amsterdam, Haarlem, Zaanstreek),
- een lourdesgroep (bijv. in Santpoort),
- charismatische gebedsgroep,
- derdewerldwinkel/missiegroep,
- en wellicht nog meer.....

Op hele diverse manieren beleven mensen hun geloof en/of geven er uitdrukking aan. Ze nemen al dan niet tijdelijk deel aan verschillende activiteiten/initiatieven of maken gebruik van een bepaald aanbod. Kennen de aanbieders - zeker waar ze vanuit een zelfde katholieke inspiratie worden ontwikkeld - elkaar? Kunnen/willen ze elkaar inspireren? Hoe kunnen ze elkaar bij gelegenheid treffen, van elkaars diensten gebruik maken of naar elkaar verwijzen? Elkaar negeren maakt op zijn minst een vreemde indruk bij de mensen die soms van het ene aanbod, dan weer van een ander gebruik maken.

Samen geven ze eigenlijk ook mee vorm aan de tweede doelstelling.

- Ten tweede zien we de regio's ook als de plaats waar de verantwoordelijkheid voor die vele zoekende mensen in onze tijd gestalte kan krijgen. Het gaat er tenslotte niet alleen om onszelf als katholieke gelovigen te organiseren, maar ook om **onze missionaire opdracht in deze tijd** waar te maken. En die opdracht is, zoals in het eerste hoofdstuk (*van de nota NTNW*) gezegd, ongekend omvangrijk, uitdagend en ten hoogste actueel³. Het is een opdracht die de individuele parochie vaak overstijgt. Op regionaal niveau zullen gemakkelijker initiatieven genomen kunnen worden; initiatieven van precatechese, evangelisatie, jeugdwerk, maatschappelijke betrokkenheid/diaconie, e.d. Hier levert de kerk een bijdrage aan de complex geworden samenleving.

Regiovorming maakt het bovendien mogelijk dat de priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers die als eindverantwoordelijke of eerstaanspreekbare zijn aangesteld voor een van de parochies binnen de regio, hun specifieke mogelijkheden en charismata op bovengenoemde terreinen deels ook kunnen inzetten voor het geheel van de regio.

Nogmaals: mensen beleven op verschillende manieren hun geloof en geven er op verschillende wijzen vorm aan. Het is niet(meer) alleen de verantwoordelijkheid van de parochie en het gebeurt ook niet alleen in de parochie. Wel kunnen m.n. de pastoraal werkenden in parochies en instellingen en bijvoorbeeld de catecheten in het onderwijs een belangrijke en inspirerende taak in deze hebben. Zij articuleren de missionaire, catechetische en diaconale taak van de kerk. Als zij elkaar kennen, zijn er wellicht ook mogelijkheden om in hun werk naar elkaar te verwijzen. Maar ook de vrijwillige medewerkers kunnen inspiratie en steun vinden bij elkaar ter motivering van hun werk. Zij maken de inspiratiebronnen ook toegankelijk voor elkaar.

Daarmee raken we aan de derde doelstelling.

- Als derde is regiovorming ook een weg om het **sacramenteel leven in onze kerk** nieuw vorm te geven. Volstrekt veranderde omstandigheden stellen ons voor geheel nieuwe vragen m.b.t. de toegankelijkheid van rituelen en sacramenten als bronnen van genade voor mensen. Als we de individuele parochie onverdroten als draagster van het gehele kerkelijke leven willen blijven beschouwen, dan worden velen daardoor overbelast.

Gelovigen hebben in feite recht op sacramenten, waarvoor het gewijde ambt onmisbaar is. De viering van de Eucharistie is het hart van het kerkelijk leven en wordt naar vermogen iedere zondag gevierd. In ieder geval op de bijzondere momenten van het kerkelijk jaar: Kerstmis, Pasen, Pinksteren, de vieringen van de Goede Week, Allerzielen, eerste H. Communie, e.d. De individuele parochie kan daar ondanks alle goede wil en inzet lang niet meer altijd aan voldoen, de regio wel.

De regio biedt aan priesters de mogelijkheid om op een effectieve en efficiënte wijze hun dienstwerk aan te bieden en aan katholieken een geëigende manier om deel te nemen aan de viering van de sacramenten. Door de verbinding van de priester aan één kerk krijgt de regio een hart en centrum waaromheen zij zich kan realiseren.

Mensen beleven hun geloof dan weliswaar op verschillende manieren en geven er op verschillende wijzen vorm aan. Het vanzelfsprekende contact met een parochiekerk en een vanzelfsprekende deelname aan de sacramenten is daarmee ook voor een grote groep weg. In het netwerk van de regio kunnen sommige parochiekerken ankerpunten zijn waar niet alleen de vaste parochianen en voorkeursleden, maar ook andere katholieken en m.n. ook zij, die betrokkenen zijn bij bovengenoemde andere initiatieven hun inspiratie vinden, verbonden blijven met elkaar en met de boodschap van het evangelie en hun geloof vorm en gestalte geven door met elkaar de sacramenten te vieren en te beleven. Daar worden de initiatieven en activiteiten geënt op de blijde boodschap van het Evangelie, op het leven van Christus, onder ons m.n. aanwezig in de viering van de Eucharistie.

---

³ We verwijzen ook naar de *Homilie* van Mgr. J.M.Punt tijdens de plechtige in bezit name van de zetel van het Bisdom Haarlem, verschenen in *Analecta Bisdom Haarlem*, 48e jaargang, nr 3, december 2001, pag. 136-141.

Voorbeelden:

- Een diaconale groep/project viert in een parochie een bezinningsdag? Is ook een van de pastores bereid mee te werken of een bijdrage te leveren?
- Een Lourdesgroep wil een reis beginnen vanuit een kerk? Weggezonden vanuit een gezamenlijke eucharistie? Is een priester bereid de viering mee te verzorgen?
- Een spiritualiteitcentrum wil gerichte uitnodigingen doen onder 30-40 jarigen. Krijgen zij toegang tot het ledenbestand van de parochies?

Het gaat dus echt niet alleen om een regiovorming van parochies. Ook zij moeten opengebrouwen worden voor de mogelijke rijkdom en initiatieven in de directe omgeving. Hoe leren we van elkaar? Hoe houden we contact? En hoe zetten de pastoraal werkenden hun beste krachten in ter verdieping en motivatie van deze nieuwe initiatieven? Hoe blijven mensen geïnspireerd en verbonden met de boodschap van de kerk.

Voor deze notitie is van belang een beeld te krijgen hoe de diocesane commissies in samenspraak met het dekenale niveau werken aan de bevordering van de regiovorming en de uitdagingen van de missionaire kerk.

De Diocesane Commissies

Zonder de commissies een hiërarchische ordening toe te kennen, onderscheiden we in het bisdom van Haarlem de volgende commissies:

- Diocesane Commissie Regiovorming en Kerkopbouw (DCRK)
- Diocesane Commissie Liturgie, Kerkinrichting en Kunst (DCLKK)
- Diocesane Commissie Diakonie (DCD)
- Diocesane Commissie Geloofsopbouw (DCGO)

Hieronder worden de commissies nader geïntroduceerd mede in relatie tot de nieuwe dekenaten. De leden van de commissies zijn weergegeven naar de situatie van 1 mei 2006.

Diocesane Commissie Regiovorming en Kerkopbouw (DCRK)

Voorzitter: Mgr. Drs. M. J. de Groot, vicaris-generaal
Secretaris: Drs. M.N.F.M. Frederiks, staffunctionaris kerkopbouw
Leden: Dr. A.P.J. Bernts, directeur KASKI
Drs. E.F.J. Duijsens, econoom
P.H.G.Houben, architect,coördinator bouwzaken
Jhr.mr. S.R.K.M. van Weede,staffunctionaris personeelszaken

Doelstelling van de Diocesane Commissie Regiovorming en Kerkopbouw:

- A. Pro-actief bijdragen aan het reorganisatieproces, d.w.z. initiërend en coördinerend, op alle niveaus van het bisdom van Haarlem,
- B. Concrete en integrale adviezen uitbrengen aan de Bisschopsraad over vraagstukken die te maken hebben met parochieontwikkelingen, regiovorming, gebouwenbeleid, dekenale inrichting, enz.,
- C. Aansturen van- en een goede werkrelatie onderhouden met de (nieuw te vormen) dekenale commissies regiovorming en kerkopbouw.

Toelichting

A. Bijdrage aan Reorganisatieproces

Deze commissie (eerst POK, later DCRK) heeft samen met de Bisschopsraad het reorganisatieproces voorbereid, een gesprekspaper *Regiovorming* (sept.2002) geschreven en voorstellen voor een indeling van regio's gemaakt. De commissie heeft bijgedragen aan de nota *Nieuwe Tijden Nieuwe Wegen* (mei 2004) en voorstellen ontwikkeld voor een herindeling van dekenaten. Nu ligt er een nota *Drie dekenaten* (nov. 2005) en een *Voortgangsnota dekenale herindeling* (jan. 2006). Er zijn een *Projectcommissie Nieuw Dekenen*, *Drie dekenale stuurgroepen* en twee werkgroepen voor *Werkgeverschap* en *Regionale Centrale Financiering* ingesteld.

De commissie treedt ook coördinerend op t.a.v. de reorganisatie van de Curie met het oog op afstemming met toekomstige dekenale commissies. Zij houdt daarover contact met de andere, hieronder, genoemde diocesane commissies. Gezamenlijk zijn zij verantwoordelijk voor deze nota over de *Dienstverlening*.

B. Feitelijke advieswerk

M.b.t. de implementatie van de nota *Nieuwe Tijden Nieuwe Wegen* adviseert de commissie de Bisschopsraad en bekijkt afzonderlijke vraagstukken op dit terrein integraal vanuit een pastoraal, personeelsmatig, economisch en bouwkundig gezichtspunt.

De afgelopen decennia heeft vooral de reorganisatie in de grote steden de volle aandacht gehad. Met name daar zijn de afgelopen decennia ook verschillende kerken aan de eredienst onttrokken afgebroken dan wel herbested.

Op dit moment gaat het steeds vaker om de parochies op het (verstedelijkt) platteland. Omdat daar 'de resten van de volkskerk' nog goed zichtbaar zijn en de cultuur van samen-kerk-zijn nog sterk is verankerd, vraagt dit proces een grote zorgvuldigheid.

C. Dekonale commissies

Gelet op de eerder genoemde doelstellingen m.b.t. het reorganisatieproces, de regiovorming en de feitelijke advisering daarover aan de Bisschopsraad is het noodzakelijk per dekenaat een commissie regiovorming en kerkopbouw op te richten, die dicht bij de praktijk staat en de concrete situaties in de regio's beter kan inschatten. Ook deze commissies zouden een

interdisciplinaire samenstelling moeten nastreven. Naast de deelname van de deken, de dekenaal coördinator en opbouwwerker is een financiële en bouwkundige deskundigheid in deze commissie van groot belang.

Voor de feitelijke begeleiding van genoemde veranderingsprocessen wordt de dekenale opbouwwerker ingezet. Daarbij gaat het niet alleen om de begeleiding van de krimp, de verdeling en profilering van de parochies in een regio, de financiën en de kerkgebouwen en pastorieën. De begeleiding door de opbouwwerkers is ook gericht op het openbreken van de regio's naar- en aandacht vragen voor andere missionaire initiatieven en activiteiten. Daarbij wordt ook samengewerkt met en/of doorverwezen naar andere tweedelijns werkers onder verantwoordelijkheid van andere diocesane commissies.

Over de samenstelling van de dekenale commissie overlegt het dekenaat met de eindverantwoordelijke vicaris, voor deze commissies: vicaris-generaal mgr. drs. M.J. de Groot. Het is wellicht een goede werkwijze als de secretaris van de diocesane commissie deelneemt aan vergaderingen van de dekenale commissies.

Inhoudelijk werken de dekenale opbouwwerkers onder verantwoordelijkheid van de vicaris voor kerkopbouw, mgr. drs M.J. de Groot. Met hem hebben de dekenale opbouwwerkers enkele keren per jaar overleg over de ontwikkelingen in het werk.

Doelstelling van de Dekonale Commissies Regiovorming en Kerkopbouw:

- a. aansturen van de dekenale opbouwwerker bij de begeleiding van de parochies naar regiovorming en het openmaken van parochies/regio's voor nieuwe missionaire initiatieven,
- b. het terugspelen van parochiële vraagstukken van afzonderlijke parochies op het gebied van regiovorming en m.b.t. gebouwen naar de regio met het doel te komen tot een regiobeleid,
- c. het adviseren over bij b. genoemde vraagstukken aan de Diocesane Commissie die daarover een advies zal uitbrengen aan de Bisschopsraad.

Toelichting bij. b.: nieuwe taak voor de regio's

Aan de regio's wordt gevraagd – zie ook de brief van Mgr. J. Punt aan de parochies e.a. van januari 2006 - om met elkaar een gebouwenbeleid te ontwikkelen, vooral daar waar meerdere forse restauratieplannen op de parochies afkomen.

Diocesane Commissie voor Liturgie, Kerkinrichting en Kunst (DCLKK)

Voorzitter: J.J.M. Vriend, vicaris
Secretaris: Drs. J.R.H. Schuurmans, staffunctionaris liturgie
Leden: E.H.A. Fennis, diaken
P.H.G. Houben, architect
Mw. drs. J. Olyslager, consulent kerkelijk kunstbezit
A.M. Stolwijk staffunctionaris kerkmuziek
R. Schillemans, dir. Museum Amstelkring.

Onder deze commissie ressorteert:

St. Gregorius Vereniging Bisdom Haarlem

Voorzitter: Dr. T.N.M. van Brederode
Secretaris: B.A. Odijk
Penningmeester: Dr.ir. J.W. Boerstool
Leden: J.N. Duin
P. Hameleers
M. Heerink
Br. S. Laout
Drs.A.J.M. Meert
R.P. de Moel
N.A.M. Waasdorp
Beleidsmedewerker: A.M. Stolwijk
Regionale medewerkers: J. Beijer
M. Heerink

Doelstelling van de Diocesane Commissie Liturgie, Kerkinrichting en Kunst:

- A. Adviseren van de Bisschopsraad bij het (ontwikkelen van een) liturgisch beleid en het expliciteren van dit beleid naar de liturgische praktijk in parochie en regio;
- B. Het ontwikkelen met de verschillende stafmedewerkers op het gebied van liturgie, kerkmuziek en kunst van een gericht aanbod om eerder genoemd beleid te implementeren en het ontwerpen van cursussen op deze terreinen in samenspraak met de dekenale commissies, rekening houdend met de wensen m.b.t. vorming en toerusting in de parochies van een regio;
- C. Het interdisciplinair adviseren van parochies op gebied van liturgie, esthetiek, kunst en bouwkunst bij de inrichting en m.n. de herinrichting van kerken, waarbij een dergelijke aanvraag eerst getoetst wordt aan het beleidskader van de DCRK.

Toelichting

- A. De liturgische ontwikkelingen staan niet stil. Op alle niveaus van de Kerk worden (nieuwe) inzichten geformuleerd. De commissie rekent het zich tot haar taak daar niet alleen kennis van te nemen, maar ook aan de Bisschopsraad concrete adviezen te geven en handreikingen te ontwerpen om deze inzichten in diocesaan beleid om te zetten en in samenspraak met de parochies van de regio gestalte te geven. Voor dat laatste wil de commissie zich ook inspannen.

- B. Bovengenoemd liturgisch beleid levert al genoeg stof voor een concreet aanbod van vorming en toerusting van pastoraal werkenden, vrijwillige medewerk(st)ers, musici en koorzangers.

Een dergelijk aanbod dient ontwikkeld te worden in samenspraak met de dekenale commissies (zie verder) en wil rekening houden met de praktijk.

De vorming en toerusting op het gebied van liturgie en kerkmuziek kan daarbij hand in hand gaan. Zo zou bijvoorbeeld tijdens een cursus 'avondwake' in één of twee lessen aandacht kunnen worden besteed aan de muzikale invulling van de liturgie en andersom zou tijdens een dekenale/regionale zangdag voor kerkkoren de bredere context van de liturgie aan bod kunnen komen.

Ook gaat het om een zorgvuldige omgaan met de kerkelijke kunst. De Stichting Kerkelijk Kunstbezit Nederland (SKKN) heeft daarvoor ondermeer een praktische cursus 'Beheer en Behoud' ontwikkeld voor mensen die met deze zorg zijn belast.

- C. Ook de kerkinrichting vraagt aandacht. De beleving van de liturgie vraagt (soms) om een aanpassing van de inrichting van een kerk, waarbij ook de grootte van de kerk in relatie tot het aantal kerkgangers een rol kan spelen. Daarbij is het goed rekening te houden met een hernieuwde aandacht voor gebed, stilte, de behoefte aan een rustpunt in de kerk en mogelijkheden van aanbidding. Een advies van deze commissie is ook voor het economaat van belang om een aanvraag vanuit een parochie m.b.t. renovatie op dit gebied te kunnen beoordelen.

Doelstelling Dekonale Commissie Liturgie en Kerkmuziek

- a. Het mee-uitvoeren van het diocesaan liturgisch beleid in de regio's /parochies van het dekenaat;
- b. Het inventariseren van specifieke behoeften en promoten van het diocesaan aanbod m.b.t. vorming en toerusting op het gebied van de liturgie, de kerkmuziek en het omgaan met het kerkelijk kunstbezit;
- c. Parochies stimuleren om bij wensen m.b.t. de (her) inrichting van kerkgebouwen in een zo vroeg mogelijk stadium contact te leggen met de DCLKK om deze in relatie te brengen met een verantwoord beleid in deze.

De dekenale commissie onder verantwoordelijkheid van de deken zal een van de priesters uit het dekenaat vragen zich in te zetten voor de ondersteuning van deze commissie. Daarnaast zijn de medewerkers van de DSGV: M. Heerink, B. Stolwijk en J. Beijer toebedeeld resp. aan de dekenaten Noord, Midden en Zuid.

De Diocesane Commissie voor Diaconie (DCD)

Voorzitter: Mgr. Drs. M.J. de Groot, vicaris-generaal

Secretaris : Drs. P.H.A.M. Stolwijk, staffunctionaris diaconie

Leden : Drs. C.J.J.M. van Opzeeland, diaken

- een theoloog met deskundigheid op het gebied van de diaconie

- iemand namens het financieel bureau van het bisdom

Doelstelling van de Diocesane Commissie voor Diaconie (DCD):

- A. Het ontwikkelen en stimuleren van een samenhangend beleid op het gebied van de diaconie in het bisdom, waarbij met name genoemd het stimuleren van een actief diaconaal beleid door de afzonderlijke pci's en van de samenwerking van pci's in de regio's;
- B. Het adviseren van de Bisschopsraad inzake stellingnames op sociaal-maatschappelijke terreinen;
- C. Het onderhouden van contacten met het Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad en met de provinciale diakonie van de Protestantse Kerk in Nederland

De DCD vormt samen met de drie dekenale commissies (zie hieronder) voor diaconie de **Diocesane Raad voor Diaconie (DRD)**, die drie maal per jaar bij elkaar komt.

Doelstelling van de Diocesane Raad voor Diaconie (DRD):

- A'. Het vaststellen van inhoudelijke prioriteiten op het gebied van de diaconie;
- B'. Het financieren van diaconale projecten op diocesaan niveau op basis van de afdrachten van de pci's;
- C'. Het afstemmen op elkaar van diaconale activiteiten in de drie dekenaten.

De Dekenale Commissies voor Diaconie (DCD – N/M/Z)

In elk dekenaat wordt een dekenale commissie voor diaconie opgericht, bestaande uit:

- Voorzitter: de deken dan wel een plaatsvervanger namens de deken
- De diaconaal werker van het dekenaat
- Een van de regiopastores met een aanstelling voor diaconie
- Drie leden van een pci-bestuur
- Een pastor uit een diaconaal gericht, categoriaal pastoraat

Doelstelling van de dekenale commissie voor diaconie (DCD – N/M/Z):

- a. Het stimuleren van diaconale activiteiten in de regio's en parochies, in samenhang met de diocesane diaconale prioriteiten.
- b. Het verzorgen van vorming en toerusting op diaconaal terrein, middels cursussen en impulsdagen;
- c. Het stimuleren van samenwerking op diaconaal terrein in de regio's;
- d. Het bevorderen van oecumenische samenwerking op het gebied van de diaconie.

Daartoe voert de dekenale commissie tweemaal per jaar overleg met de **dekenale raad voor diaconie** (DRD, N/M/Z), die bestaat uit 1 pci-bestuurder uit elke regio en de basispastores met een 0.7 aanstelling voor diaconie

Jaarlijks roept de dekenale commissie alle pci's en basispastores met een 0.7 aanstelling voor diaconie uit het dekenaat eenmaal samen voor een diaconale thematische bijeenkomst.

Overleg in de regio's

In elke regio heeft een pastor een 0.7 aanstelling voor diaconie. Daarnaast zijn er per regio 3-5 pci's en een aantal diaconale werkgroepen. Het is aan te bevelen dat al deze mensen elkaar minstens eenmaal per jaar treffen op een diaconale platformdag, ter stimulering van elkaar en om ervaringen uit te wisselen.

Bemensing:

Het is aan te bevelen om in elk van de drie dekenaten en op bisdomniveau een diaconaal medewerker aan te stellen, voor de uitvoering van bovenstaande taken, en voor de ondersteuning van de pci's en de diaconale werkgroepen.

Dit betekent 4 werkers op het gebied van de diaconie. Het zou te overleggen zijn met de pci's van een dekenaat of zij bereid zouden zijn een gedeelte van de kosten van de diaconaal werker in hun dekenaat te betalen.

De diaconaal werkers treffen elkaar enkele malen per jaar, om ervaringen uit te wisselen en het diaconaal beleid op elkaar af te stemmen.

Diocesane Commissie Geloofsopbouw (DCGO)

Voorzitter: Mgr. J.G.M. van Burgsteden s.s.s. hulpbisschop
Vice-voorzitter: Dr. A.J.M. Hendriks, vicaris
Secretaris: R.J.F. Soffner, staffunctionaris missie en evangelisatie
Leden: Mw.drs. E.M.H. van Aken-de Graaf
Drs. S.F.J. van Aken
Mw.drs. M.M.J. Borst
F.P.H.M. Geels pr., staffunctionaris catechese
Mw. A.J. Krikken
I.J.F.X. Osterhaus pr.

Deze commissie brengt alle stafmedewerkers bijeen die actief zijn op het gebied van geloofsopbouw. Onder deze commissie ressorteren:

Diocesane Raad voor Catechese

Voorzitter: F. P.H.M. Geels pr.
Secretaris: Dr. G.J. de Reuver
Leden: Dr.A.J.M. Hendriks, vicaris
Mw. Drs. B.M. van Amerongen
Drs. J. H. den Olden
A.H.F. Planken

Deze raad ontwikkelt samen met dekenale werkers een catechetisch beleid. Ook het beleid m.b.t. de toerusting van catechetische medewerkers en vrijwillige medewerkers via de Pastorale Scholen, hoort tot zijn taak.

Diocesane Raad voor Jongerenpastoraat

Voorzitter: J. Groen
Leden: Mw. K. Blaauw
L. Duijves
I.J.F.X. Osterhaus pr.
Mw. A. Schreuder
A. Smit

Jongerenplatform

Leden: J. van Berkel
E. Casarotto
D. van Diepen
E. Groot
Mw. I. Hindrayanto
Mw. J. Krikken
H. Tran
Mw. K. Verkaart

Diocesane Missieraad

Voorzitter: A. de Jong (dekenaat Amsterdam)
Secretaris: R. Soffner

Leden: B. Bartels (dekenaat Alkmaar)
Mw. M. Bleeker (dekenaat Alkmaar)
Mw. R. Baaij (dekenaat Amsterdam)
Br. A. Janssens (dekenaat Amsterdam)
W. Blom (dekenaat Haarlem/Beverwijk)
P. van Soest (dekenaat Haarlem/Beverwijk)
A. Haarsma (dekenaat Noordkop)
Zr. A. Rood (dekenaat Noordkop)
vacature (dekenaat Hilversum)
J. Nanne (dekenaat Hoorn)
vacature (dekenaat Meerlanden)
Mw. J. van der Zon (dekenaat Meerlanden)
L. Duijves (dekenaat Zaanstreek)

Afdeling Huwelijk & Gezin

Mw. drs. E.M.H. van Aken-de Graaf, staffunctionaris
Drs. S.F.J. van Aken, staffunctionaris

Dienst Jongeren

I.J.F.X. Osterhaus pr., staffunctionaris
Mw. drs. M.M.J. Borst, staffunctionaris
Mw. A.J. Krikken, staffunctionaris

Doelstelling van de Diocesane Commissie Geloofsopbouw:

- A. Het adviseren van de Bisschopsraad bij het ontwikkelen en implementeren van beleid gericht op de geloofsopbouw van individuen, groepen en kader binnen het bisdom van Haarlem in samenhang met het reorganisatieproces van het bisdom en de nota 'Nieuwe tijden nieuwe wegen'.
- B. Ontwikkelen van en afstemming tussen bovengenoemde diensten onderling over een kwalitatief gericht en breed aanbod van geloofscommunicatie, geloofsonderricht en geloofsoverdracht aan mensen die vorm willen geven aan hun katholieke geloofsbeleving en hen die daar naar op zoek zijn.
- C. Adviseren van de Bisschopsraad over vraagstukken die te maken hebben in het bijzonder met de missionaire kerk en evangelisatie.
- D. In kaart brengen van doelgroepen die met het aanbod bereikt moeten worden.

Toelichting:

A. Naast de (her)verdeling van mensen en middelen gericht op een eigentijdse vormgeving van de kerk en een goede toegankelijkheid van de sacramenten en het vieren van de liturgie, vraagt het reorganisatieproces ook om een nieuwe evangelisatie in onze cultuur, een catechese voor jong en oud, gezinnen, jongeren en tieners en een missionaire getuigenis in woord en daad. Dit kan alleen gestalte krijgen wanneer wij in onze tijd verder bouwen op het fundament dat Jezus Christus is en getuigenis afleggen van 'de hoop die in ons is' in en voor de wereld van vandaag.

B. Een missionaire kerk en onze zending tot het verkondigen van de Blijde Boodschap aan alle mensen verplicht ons ook, en wellicht vooral, oog te hebben voor hen die aan de rand van of buiten de Kerk staan. Het gaat hier om een aanbod dat de toegankelijkheid tot de volle rijkdom van het katholieke geloof vergroot. Enerzijds heeft ieder mens hier recht op, anderzijds is het een

plicht van de Kerk deze rijkdom ten volle aan te bieden. Tevens is het nodig onze energie en activiteiten zo op elkaar af te stemmen dat daarmee de diepte (kwaliteit) en de breedte (kwantiteit) van het aanbod efficiënt gegarandeerd kan worden. In dit kader wordt gestreefd naar interdisciplinaire samenwerking.

C. Werken aan een missionaire kerk en evangelisatie is bij uitstek een proces dat dynamisch en dialogaal is en continue ontwikkeling vraagt. Het is een opdracht om de wereld om ons heen en waar we in staan te begrijpen en aan te spreken. De DCGO volgt nauwgezet ontwikkelingen en veranderingen die kansen en bedreigingen voor een missionaire kerk zijn. Mede op basis van de evaluaties en onderzoeken van de afzonderlijke diensten zal de commissie concrete en integrale adviezen uitbrengen aan de Bisschopsraad. Deze adviezen betreffen de ontwikkeling en de implementatie van zowel het diocesaan beleid alsmede het aanbod van de diensten.

D. Het bereiken van doelgroepen staat en valt met het inzichtelijk maken van de specifieke kenmerken van deze doelgroepen en van bestaande netwerken. Het gaat dan vooral, vanuit een open houding, om kennis van waar en hoe deze groepen te bereiken zijn alsook om kennis van hun religieuze behoeften dan wel geloofsbeleving en toetredingsimpulsen en - motieven. Het gaat erom zoveel mogelijk mensen te bereiken. Het werken met doelgroepen zegt overigens niet dat anderen worden uitgesloten, maar dat de energie en activiteiten doelgericht en efficiënt kunnen worden ingezet. Hiermee komen ook de lacunes van het aanbod aan het licht voor verdere evaluatie en ontwikkeling.

Dekonale 'Commissies'/Platforms Geloofsopbouw:

In deze tijd van krimp en reorganisatie kunnen we niet verwachten dat er op het dekenaal niveau een exact identieke commissie opgericht gaat worden met een identieke taakstelling op grond van het werk van vier verschillende diocesane diensten met evenzovele fte's. Wel is het van belang om op dekenaal niveau een platform te creëren waar de initiatieven van geloofsopbouw, van evangelisatie en het werken aan een missionaire kerk met bepaalde thema's en gericht op specifieke doelgroepen zo nodig geïnitieerd, gevolgd, gestimuleerd, uitgewisseld en op elkaar afgestemd kunnen worden. Daarnaast wordt binnen het dekenaat onder andere de scholing van het vrijwilligerskader in/voor de parochies georganiseerd.

Bij de samenstelling van dit platform kan gedacht worden aan pastoraal werkenden die zich op genoemde terreinen bewegen en andere mensen uit parochies, regio's of andere instellingen die affiniteit hebben met deze materie. De samenstelling gebeurt in overleg met de hulpbisschop en vicaris die verantwoordelijk zijn voor dit beleidsterrein.

Op de Tiltenbergconferentie willen we graag met de dekenaten hierover in gesprek.

Doelstellingen voor een dergelijke commissie/platform zijn:

A. het promoten van het diocesaan beleid vastgesteld door de DCGO,

B. het zo nodig initiëren, volgen, stimuleren, uitwisselen en op elkaar afstemmen van het beleid m.b.t. een missionaire kerk; het vertalen van deze uitdagende, maar tevens complexe materie binnen het dekenaat en met de regio's ,voorzover er in de regio's zelf geen initiatieven genomen worden;

C. mede evalueren van de voortgang van het diocesane beleid en het terugkoppelen van vraagstukken die leven in de regio als 'gemeenschap van gemeenschappen' naar de DCGO,

D. het ondersteunen van de tweedelijnswerkers e.a. die uitvoering geven aan het missionaire beleid en bij het toerustingswerk van de pastorale school.

Communicatie over het beleid

Met het inrichten van nieuwe dekenale commissies in relatie tot de diocesane commissies onder de eindverantwoordelijkheid van de hulpbisschop en vicarissen komt er meer samenhang en sturing in het beleid van het bisdom van Haarlem gericht op de uitbouw van het kerkelijk leven aan de basis in de regio's en met een groot accent op de missionaire opdracht in deze tijd.

Met het beschrijven van deze structuur en deze werkwijze is niet uitputtend beschreven hoe de dekenale structuur er uit moet zien. Het geeft min of meer de basisstructuur en de inhoudelijke communicatie weer tussen het beleid van de bisdomdiensten, de afstemming met het dekenaat en de feitelijke uitvoering daarvan in de regio. Het staat de deken vrij om zich heen andere groepen te formeren bijvoorbeeld ten dienste van zijn taak om pastor pastorum te zijn of om in het dekenaat de verschillende taakvelden met elkaar te coördineren. Zeker als hij zelf niet (altijd) als voorzitter van de dekenale commissies kan of wil functioneren. Een deken kan dat zelf naar behoefte organiseren. Het betekent ook dat het niet vanzelfsprekend door een volgende deken moet worden overgenomen.

Wel is het wenselijk om bijvoorbeeld een overlegstructuur te creëren waarin de parochies die de afdrachten betalen aan de kerkelijk instelling - primair ten behoeve van het betalen van de pastoraal werkenden voor parochie en regio, maar ook ten behoeve van het werk van dekenaat en bisdom - inzicht en verantwoording krijgen over het in deze gevoerde beleid. Het nieuwe dekenaat is daarvoor misschien een te grote schaal, maar het samennemen van een aantal regio's geeft de mogelijkheid dat deze kerkelijke instelling/koepel in een bijeenkomst een verantwoording geeft van het gevoerde beleid en een begroting voor het nieuwe jaar overlegt. Bij die gelegenheid kan het dekenaat desgewenst ook verantwoorden hoe men met de dekenale commissies heeft gewerkt, hoe de tweedelijnswerkers van daaruit hebben gewerkt en/of welke tweedelijnswerkers daarbij zijn aangetrokken. Het is niet de bedoeling hiermee een alternatieve Dekonale Vergadering in het leven te roepen als beleidsbepalend lichaam. Wel komt het dus tegemoet aan de wens van de parochies inzicht te verkrijgen over de besteding van hun afdracht en een verantwoording te krijgen over beleid.

De Projectcommissie zal in samenspraak met de dekenale stuurgroepen nadere voorstellen voor deze jaarvergaderingen uitwerken.

Procedures – vervolgstappen

Het is de bedoeling op de Tiltenberg-conferentie op woensdag 14 juni 2006 te spreken over het beleid van de diocesane commissies en de intentie om vergelijkbare dekenale commissies in het leven te roepen (of bestaande commissies bij te stellen met het oog op het nieuw te vormen dekenaat).

Op genoemde conferentie komt ook meer inzicht over de onderwerpen: werkgeverschap (formeel onder een centrale koepel, maar feitelijk gedetacheerd bij regio, dekenaat of bisdom) en over de Regionale Centrale Financiering.

Na de zomer is het van belang:

- dat de dekenale stuurgroepen de dekenale commissies gaan vormen en een voordracht doen m.b.t. de samenstelling in nauw overleg met de hulpbisschop/vicarissen die op het betreffende terrein de eindverantwoordelijkheid dragen;
- dat de beoogde dekens in gesprek gaan met de tweedelijns werkers over hun toekomst, de huidige taak en de - zonodig bijgestelde - taak in relatie tot de nieuwe commissies en over de wijzingen in hun arbeidsovereenkomst: het formeel in dienst zijn bij de nieuwe kerkelijk instelling, maar de feitelijke detachering bij het dekenaat; hij kan zich daarbij laten bijstaan door de hulpbisschop/vicarissen die op het betreffende terrein de eindverantwoordelijkheid dragen;
- dat de dekens – ondersteund door de personeelsdienst - met de pastoraal werkenden in het nieuwe dekenaat spreekt over de wijzingen in hun arbeidsovereenkomst: het formeel in dienst zijn bij de nieuwe kerkelijk instelling, maar de feitelijke detachering bij de regio;
- dat de econoom met de dekenale financiële commissies/dekenale vergaderingen de invoering bespreekt van de Regionale Centrale Financiering per 1 januari 2007 en de wijze waarop vanaf die datum de afdracht zal plaatsvinden aan de nieuwe kerkelijke instelling.

Relatie bisdom tot de dekenaten en regio's in beeld

Schematisch ziet een en ander er op dit moment als volgt uit:

35 REGIO's

De Pastoor	- Parochies in een min of meer logisch samenwerkingsverband - Met maximaal 4 fte pastoraal werkenden: - o een pastoor/administrator - o een tweede priester/kapelaan - o een diaken en/of pastoraal werk(st)er - Ieder is eerstaanspreekbare in een of meer parochies - Ieder vervult ook specifieke taken in/voor de regio.

Uitvoering

DRIE DEKENATEN

De Deken	- Cie. Regiovorming en Kerkopbouw - Cie. Liturgie en Kerkmuziek, - Cie. Diaconie (en MOV). Dekenale Raad voor Diaconie, - Cie./Platform Geloofsopbouw (Catechese, Pastorale School, Evangelisatie, Jeugd&Jongeren, Huwelijk& Gezin)

Afstemming

BISDOM HAARLEM

BISSCHOPSRaad	- Dioc. Cie. Regiovorming en Kerkopbouw (DCRK) - Dioc. Cie. Liturgie, Kerkinrichting en Kunst (DCLKK) • Dioc. Sint Gregorius Vereniging - Dioc. Cie. Diaconie (DCD) • Diocesane Raad voor Diaconie - Dioc. Cie. Geloofsopbouw (DCGO) • Dienst Catechese (DCC) • Dienst Missie en Evangelisatie, DMR • Dienst Jeugd&Jongeren, • Dienst Huwelijk& Gezin

Inhoud